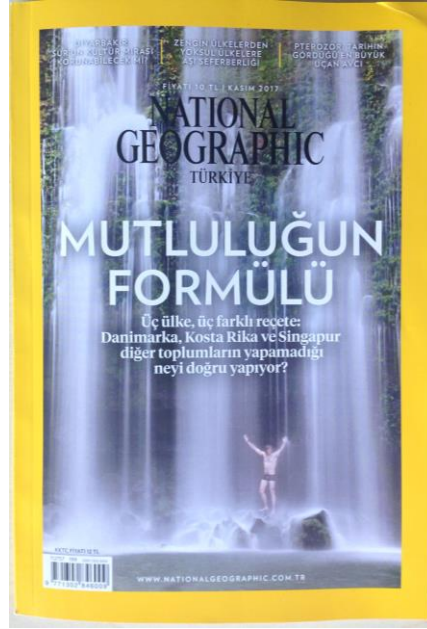

SİNOP: MUTSUZLARIN GERİDE BIRAKTIĞI MUTLU İL

Yazı: Cevdet YILMAZ

Türkiye'nin en mutlu insanları nerede yaşıyor? Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) 2004 yılından beri yapmakta olduğu yaşam memnuniyeti araştırmasını 2013 yılında iller düzeyinde gerçekleştirmeye başlaması, bu soruya yanıt vermeyi kolaylaştırdı. TÜİK, o tarihten bu yana yaklaşık 125 bin hanede 200 bine yakın 18 yaş üstü bireyle yüz yüze yapılan görüşmeler aracılığıyla –ve adli hizmetlerden belediye hizmetlerine kadar bir dizi soru içeren memnuniyet anketleri kullanılarak- elde ettiği sonuçları her yıl periyodik olarak yayımlıyor. Bu araştırmaların ilkinde şaşırtıcı bir sonuç yer aldı: Sinop yalnızca Türkiye'nin en mutlu ili olmakla kalmadı; aynı zamanda Türkiye ortalaması olan yüzde 67,9'luk mutluluk oranının çok üstünde bir skor (yüzde 77,7) elde etti ve sonraki yıllarda da bu konumunu devam ettirdi. Sinop'un yeşili ile maviyi birleştiren doğası, temiz havası ve büyük kentlerin stresinden uzak ve sakin kent yaşamı düşünüldüğünde bu sonuç mantıklı gelebilir; ancak istatistiklere baktıkça durum ilgi çekici bir hâl alıyor. Çünkü Sinop ilinin ayırt edici iki özelliği daha var: Türkiye'nin en yaşlı ili ve daha da önemlisi -mutlu bir ilden beklenmeyecek derecede- ülkenin en çok göç veren illerinden biri olması.

Biz coğrafya bilim insanları, beşeri olayların bir kısmını doğa kuralları ile açıklarız. Örneğin yoğunluk ve seviye farklılığı okyanus akıntılarını doğururken, basınç farklılıkları da rüzgârlara neden olur. Basınç farkı ne kadar çoksa rüzgâr o kadar şiddetlidir. Basınç farkı yoksa rüzgâr da olmaz ve bu tür durumlar için “yaprak bile kıpırdamıyor” deriz. Benzer biçimde herhangi bir yerde ekonomik ve sosyal şartlar başka yerlerle karşılaştırıldığında çok iyi veya çok kötü ise, bu iki yer arasındaki dengesizlik insanları yeni arayışlara iter; bu da göçlere sebep olur. Aradaki farkın büyüklüğü yoğun ve kitlesel göçleri doğururken, fark azaldıkça göçler de azalır ve nihayet durur. Hatta şartlar tamamen değişirse göç tersine de dönebilir. Kısacası insanlar –anlaşılır bir biçimde- işsizliğin olduğu yerden iş imkânlarının olduğu yere; eğitim, sağlık, güvenlik gibi toplumsal hizmetlerin olmadığı yerden bunların olduğu yere doğru hareket etme eğilimindedir.

Sinop’a biraz daha yakından bakalım. Sinop, TÜİK verilerine göre nüfusuna oranla Türkiye’nin en fazla göç veren illerinden biri. Madencilik ve sanayiye bağlı olarak önce Zonguldak ve Karabük’e uzanan iç göç hareketi 1950’li yıllardan itibaren yoğun bir şekilde İstanbul’a, ardından 1960’lı yıllarda da Batı Avrupa ülkelerine yöneldi. İlk olarak bireysel, bekâr ya da ailenin yetişkin yeni evli erkeğinin gurbete çıkması ile başlayan süreç, zamanla geride kalanları da çekti ve nihayet göçün birbirini çoğaltan etkisi ve ardından ailelerin de göçü ile kitlesel bir hâl aldı. İşsizlik, geçim sıkıntısı ve ek gelir ihtiyacı bu göçlerin temel nedeni olarak ön plana çıkıyor. Yurt dışına göçler çeşitli engellemelere bağlı olarak 2000’li yılların başlarından itibaren durağanlaşsa da İstanbul ve Kocaeli’ne doğru olan yurt içi göçler bugün de bütün hızı ile devam etmekte.

Nüfus istatistikleri de bu bulguları doğruluyor. Sinop’un 1965’te 266 bin olan il nüfusu 2016’da 204 bine kadar geriledi. Günümüzde Sinop dışında yaşayanların sayısı Sinop ilinde yaşayan nüfus miktarını geride bırakmış durumda: 2016 yılı verilerine göre Türkiye genelinde 627 bin Sinop doğumlu kişi yaşarken, Sinop’ta yaşayan (205 bin kişilik toplam il nüfusu içinde) Sinopluların sayısı 179 bin; yani bu sayının % 28,6’sı. Hatta 373 bin kişi ile Sinop’takinden daha fazla Sinoplu İstanbul’da bulunuyor.

Bu tablo, Sinop’un sıklıkla anlatılan mutluluk öyküsünün sorgulanmasına yol açıyor. Sinoplular tarafından kitleler hâlinde terk edilen il, sanılanın aksine mutlu olmayabilir mi? Peki öyleyse istatistikler yalan mı söylüyor? Hayır. O hâlde bu ikiliği doğuran şey ne?

Şöyle düşünelim. Yaklaşık 40 bin nüfusa sahip Sinop il merkezinde bir ana, iki de yan cadde vardır; bu caddeler üzerinde ise trafik işareti yoktur. Bu durum, küçük ve sakin bir şehir hayatına işaret eden bir övünç kaynağı da olabilir, kentteki ekonomik aktivitelerin sınırlı olduğuna da işaret edebilir. Hayattan beklentinizin ne

olduğuna göre değişebilecek bir şeydir bu. Eğer iş arayan genç bir Sinopluysanız, bu, kentte uzun süre barınamayacağınızın ve gurbetin kapısında olduğunuzun bir göstergesi olabilir. Oysa uzun yıllarını büyük kentlerde veya yabancı ülkelerde gurbette geçirdikten sonra belirli bir birikimle eve dönmüş bir Sinopluysanız, aradığınız şeyin ta kendisi de olabilir ve basit yaşantının, mutluluğunuzun anahtarı olduğunu gösterebilir.

Sinop'ta olup biten aslında tam da bu. Kente geldiğinizde kıyı köşe arasanız da, kahvehaneleri tarasanız da işsiz ve bundan dolayı da mutsuz olan bir insan göremezsiniz; ne de olsa birçok genç Sinoplu, beklentilerinin burada karşılanmayacağına hükmedip kenti terk ediyor. Böyle bir ortamda, istisnaları hariç tutarsak, sokakta görüp anket yaptığınız kişiler ancak iş güç sahibi, çoğunluğu küçük ticaret, memuriyet ve diğer hizmet sektöründe çalışan kişiler olabilir. İşlerine yürüme mesafesinde giden, trafik derdi olmayan, kendi yağı ile kavrulan, işsiz yakınlarını ve akrabalarını gurbete gönderdikleri için iş de aramayan bu kişilere “Sinop'ta yaşamaktan mutlu musunuz?” diye sorduğunuzda olumlu bir yanıt almak pek de şaşırtıcı olmamalı. Sinop'un istatistiklere yansıyan mutlu yüzü de bu bireylerden başkası değil.

Sinop'un ne çıkan diğer özelliği de yaşlı nüfus oranı. Aslında bu durum yukarıda anlatılanlarla büyük paralellik gösteriyor. Sinop'un, yine TÜİK verilerine göre Türkiye'nin en yaşlı ili olması, gençlerin iş, daha iyi eğitim veya sağlık hizmetlerinden yararlanmak ümidiyle ili terk etmesinden –ve geriye yalnızca büyük oranda yaşlı nüfusun kalmasından- bağımsız değil.

Kentteki yaşlı nüfus büyük oranda, vaktiyle gurbete çıkan ve emekli olup geri dönenler, bir şekilde Sinop'ta kalanlar ve gurbetteki çocuklarının ve yakınlarının ekonomik desteği ile ayakta duranlardan oluşuyor. Bu durumda, Sinop'taki yaşlı nüfus oranı Türkiye ortalamasının üzerindeyken, genç nüfus oranının da az olması başka bir açıdan yine Sinop'un istihdam imkânlarının ne kadar kısıtlı olduğunun ve bu yüzden gençlerin gurbete gitmek zorunda kalmalarının bir kanıtı olarak görülebilir.

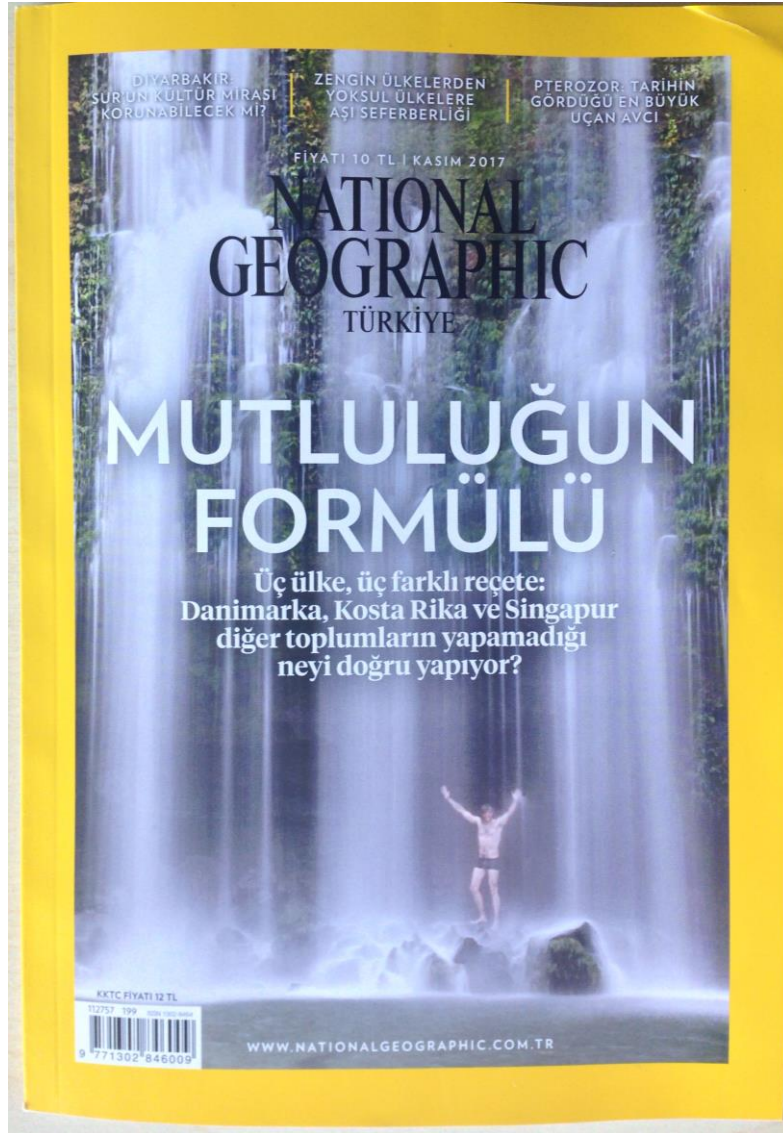
Burada üzücü olan, Sinop'un en mutlu il olarak istatistikleri domine etmesinin dönüp dolaşıp Sinop'a zarar verme olasılığı. Sinop'a yönelik bu pek de isabetli olmayan algı, Sinop'un önünü açacak ekonomik yatırımların önünü kesiyor ve Sinop'u güç verir durumdan kurtararak mevcut nüfusunu tutma ve gidenleri geri getirme çabaları önünde bir engel teşkil ediyor olabilir. Öyle ya, Türkiye'nin en mutlu kentinde her şey güllük gülistanlıktır; Sinop'a yatırıma ne hacet!

Yüzeysel istatistikleri aşıp daha derine indikçe bir sonuca ulaşılıyor: Sinop ilinin devletin resmî istatistiklerinde mutlu görünmesi aslında sanal bir tuzaktan ibaret olabilir. Türkiye'nin ekonomik açıdan en kısıtlı imknlara sahip illerinden biri olan Sinop acil yatırımlara, bunun için de gerek altyapı gerek üstyapı eksikliklerinin

giderilmesine, teşvik ve istisna uygulamalarına ihtiyaç duyuyor. Aksi takdirde, illerin gelişmişlik sıralamasına bakıldığında, Sinop'un niçin 81 il içinde kendine ancak 63. sırada yer bulabildiğini birilerinin bize açıklaması gerekir. Makul ve akla yatkın bir cevabı varsa söylesinler ki biz de üzülmeylem, "mutlu Sinoplulardan" biri olalım.

REFERANS İÇİN;

Yılmaz, C. (2017) "Sinop; Mutsuzların Geride Bıraktığı Mutlu İl", National Geographic Türkiye, Kasım 2017, (70-73), İstanbul.

SİNOP: MUTSUZLARIN GERİDE BIRAKTIĞI MUTLU İL

Türkiye'nin en mutlu insanları nerede yaşıyor? Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) 2004 yılından beri yapmakta olduğu yaşam memnuniyeti araştırmasını 2013 yılında iller düzeyinde gerçekleştirmeye başlaması, bu soruya yanıt vermeyi kolaylaştırdı. TÜİK, o tarihten bu yana yaklaşık 125 bin hanede 200 bine yakın 18 yaş üstü bireyle yüz yüze yapılan görüşmeler aracılığıyla elde ettiği sonuçları her yıl periyodik olarak yayımlıyor; bu sonuçlarda adli hizmetlerden belediye hizmetlerine kadar bir dizi soru içeren memnuniyet anketleri de kullanılıyor. Bu araştırmaların ilkinde şaşırtıcı bir sonuç yer aldı: Sinop yalnızca Türkiye'nin en mutlu ili olmakla kalmadı; aynı zamanda Türkiye ortalaması olan yüzde 67,9'luk mutluluk oranının çok üstünde bir skor (yüzde 77,7) elde etti ve sonraki yıllarda da bu konumunu devam ettirdi. Sinop'un yeşili ile maviyi birleştiren doğası, temiz havası ve büyük kentlerin stresinden uzak ve sakin kent yaşamı

Sinop, yaşam memnuniyeti açısından en yüksek skora ulaşan il olarak dikkat çekiyor. Ekonomik açıdan güçlü olmayan Sinop, il dışına bolca göç veriyor olabilir; ancak geride kalan Sinoplular sakin kent yaşamı ve doğal güzellikler sayesinde, benzer ekonomik ve demografik yapıdaki diğer illere kıyasla yıllardır daha mutlu bir yaşam sürüyor.

düşünüldüğünde bu sonuç mantıklı gelebilir; ancak istatistiklere baktıkça durum ilgi çekici bir hâl alıyor. Çünkü Sinop ilinin ayırt edici iki özelliği daha var: Türkiye'nin en yaşlı ili ve daha da önemlisi –mutlu bir ilden beklenmeyecek biçimde– ülkenin en çok göç veren illerinden biri olması.

Biz coğrafyacı bilim insanları, beşeri olayların bir kısmını doğa kolları ile açıklarız. Örneğin yoğunluk ve seviye farklılığı okyanus akınlarını doğururken, basınç farklılıkları da rüzgârlara neden olur. Basınç farkı ne kadar çoksa rüzgâr da o kadar şiddetlidir. Basınç farkı yoksa rüzgâr da olmaz ve bu tür durumlar için “yaprak bile kıpırdamıyor” deriz. Benzer biçimde herhangi bir yerde ekonomik ve sosyal şartlar başka yerlerle karşılaştırıldığında çok iyi veya çok kötü ise, bu iki yer arasında Aradaki farkın büyüklüğü yoğun ve kitlesel göçleri doğururken, fark azaldıkça göçler de azalır ve nihayet sona erer. Hatta şartlar tamamen değişirse göç tersine de dönebilir. Kısacası insanlar –anlaşılr bir biçimde– işsizliğin olduğu yerden iş imkânlarının olduğu yere; eğitim, sağlık, güvenlik gibi toplumsal hizmetlerin olmadığı yerden bunların olduğu yere doğru hareket etme eğilimindedir.

Sinop'a biraz daha yakından bakalım. Sinop, TÜİK verilerine göre nüfusuna oranla Türkiye'nin en fazla göç veren illerinden biri. Madencilik ve sanayiye bağlı olarak önce Zonguldak ve Karabük'e uzanan iç göç hareketi, 1950'li yıllardan itibaren yoğun bir şekilde İstanbul'a, ardından 1960'lı yıllarda da Batı Avrupa ülkelerine yöneldi. İlk olarak bireysel, bekâr ya da ailenin yeni evli yetişkin erkeğinin gurbete çıkması ile başlayan süreç, zamanla geride kalanları da beraberinde sürükledi ve nihayet göçün birbirini çoğaltan etkisi ve ardından ailelerin de göçü ile kitlesel bir hâl aldı. İşsizlik, geçim sıkıntısı ve ek gelir ihtiyacı bu göçlerin temel nedeni olarak ön plana çıkıyor. Yurtdışına göçler çeşitli engellemelere bağlı olarak 2000'li yılların başlarından itibaren durağanlaşsa da İstanbul ve Kocaeli'ne doğru olan yurtiçi göçler günümüzde de devam etmekte.

Nüfus istatistikleri de bu bulguları doğruluyor. Sinop'un 1965'te 266 bin olan il nüfusu 2016'da 204 bine kadar geriledi. Günümüzde Sinop dışında yaşayanların sayısı, Sinop ilinde yaşayan nüfus miktarını geride bırakmış durumda: 2016 yılı verilerine göre Türkiye genelinde 627 bin Sinop doğumlu kişi yaşarken, Sinop'ta yaşayan (205 bin kişilik toplam il nüfusu içinde) Sinopluların sayısı 179 bin; yani bu sayının % 28,6'sı. Hatta 373 bin kişi ile yalnızca İstanbul'da bile Sinop'takinden daha fazla Sinoplu bulunuyor.

TÜRKİYE'NİN
EN MUTLU İLİ
OLAN SİNOP,
AYNI ZAMANDA
TÜRKİYE'NİN EN
ÇOK GÖÇ VEREN
İLLERİNDEN BİRİ.
PEKİ BU İKİLİĞİN
NEDENİ NE?

EN MUTLU İL: SİNOP 71

Bu tablo, Sinop'un sıklıkla anlatılan mutluluk öyküsünün sorgulanmasına yol açıyor bir bakıma. Sinoplular tarafından kitleler hâlinde terk edilen il, sanılanın aksine mutlu olmayabilir mi? Peki öyleyse resmî istatistikler yanıltıyor olabilir mi? Hayır. O hâlde bu ikiliği doğuran şey ne?

Şöyle düşünelim. Yaklaşık 40 bin nüfusa sahip Sinop il merkezinde bir ana, iki de yan cadde vardır; bu caddeler üzerinde ise trafik işareti yoktur. Bu durum, küçük ve sakin bir kent hayatına işaret eden bir övünç kaynağı da olabilir, kentteki ekonomik aktivitelerin sınırlı olduğuna da işaret edebilir. Hayattan beklentinizin ne olduğuna göre değişebilecek bir şeydir bu. Eğer iş arayan genç bir Sinopluyunuz, bu, kentte uzun süre barınamaya-
cağınızın ve gurbetin kapısında olduğunuzun bir göstergesi olabilir. Oysa uzun yıllarını büyük kentlerde veya yabancı ülkelerde gurbette geçirdikten sonra belirli bir birikimle eve dönmüş bir Sinopluyunuz, aradığınız şeyin ta kendisi de olabilir ve basit yaşantının, mutluluğunuzun anahtarı olduğunu gösterebilir.

Sinop'ta olup biten aslında tam da bu. Kente geldiğinizde kıyı köşe arasanız da, kahvehaneleri tarasanız da işsiz ve bundan dolayı da mutsuz olan bir insan görmeniz düşük bir olasılık; ne de olsa birçok genç Sinoplu,

Diğer illerle kıyaslandığında, Sinop'un nüfus piramidi belirgin biçimde daha küçük bir orta yaş grubuna sahip. Ortalama yaşın 39.6 olduğu il aynı zamanda Türkiye'nin en yaşlı ili.

beklentilerinin karşılanmayacağına hükmedip kenti terk ediyor. Böyle bir ortamda, istisnaları hariç tutarsak, sokakta görüp anket yaptığınız kişiler ancak iş gücü sahibi, çoğunluğu küçük ticarethanelerde çalışan kişiler veya memurlar olabilir. İşlerine yürüme mesafesinde olan, trafik derdi olmayan, kendi yağı ile kavrulan, işsiz yakınlarını ve akrabalarını gurbete gönderdikleri için iş de aramayan bu kişilere “Sinop’ta yaşamaktan mutlu musunuz?” diye sorduğunuzda olumlu bir yanıt almak pek de şaşırtıcı olmamalı. Sinop’un istatistiklere yansıyan mutlu yüzü de bu bireylerden başkası değil.

Sinop’un öne çıkan diğer özelliği de yaşlı nüfus oranı. Aslında bu durum yukarıda anlatılanlarla büyük paralellik gösteriyor. Sinop’un, yine TÜİK verilerine göre Türkiye’nin en yaşlı ili olması, gençlerin iş, daha iyi eğitim veya sağlık hizmetlerinden yararlanmak ümidiyle ili terk etmesinden –ve geriye yalnızca büyük oranda yaşlı nüfusun kalmasından– bağımsız değil. Kentteki yaşlı nüfus büyük oranda, vaktiyle gurbete çıkan ve emekli olup geri dönenler, bir şekilde Sinop’ta kalanlar ve gurbetteki çocuklarının ve yakınlarının ekonomik desteği ile ayakta duranlardan oluşuyor. Bu durumda, Sinop’taki yaşlı nüfus oranı Türkiye ortalamasının

üzerindeyken, genç nüfus oranının da az olması başka bir açıdan yine Sinop’un istihdam imkânlarının ne kadar kısıtlı olduğunun ve bu yüzden gençlerin gurbete gitmek zorunda kalmalarının bir kanıtı olarak görülebilir.

Burada üzücü olan, Sinop’un en mutlu il olarak istatistikleri domine etmesinin dönüp dolaşıp Sinop’a zarar verme olasılığı. Sinop’a yönelik bu pek de isabetli olmayan algı, Sinop’un önünü açacak ekonomik yatırımların önünü kesiyor ve Sinop’u göç verir durumdan kurtararak kentin mevcut nüfusunu tutma –ve gidenleri geri getirme– çabaları önünde bir engel teşkil ediyor olabilir. Öyle ya, ne de olsa Türkiye’nin en mutlu kentinde her şey gül-lük gülistanlıktır; Sinop’a yatırıma ne hacet!

Ama yüzeysel istatistikleri aşırıp daha derine indikçe net bir sonuca ulaşıyor: Sinop ilinin devletin resmî istatistiklerinde mutlu görünmesi olasılıkla sanal bir tuzaktan ibaret. Türkiye’nin ekonomik açıdan en kısıtlı imkânlarla sahip illerinden biri olan Sinop acil yatırımlara, bunun için de gerek altyapı, gerekse üstyapı eksikliklerinin giderilmesine, teşvik ve istisna uygulamalarına ihtiyaç duyuyor. Aksi takdirde, illerin gelişmişlik sıralamasına bakıldığında, Sinop’un niçin 81 il içinde kendine ancak 63. sırada yer bulabildiğini birilerinin bize açıklaması gerekir. Makul ve akla yakın bir yanıtı varsa söylesinler ki biz de üzül-meyelim, “mutlu Sinoplulardan” biri olalım. □

SİNOP: MUTSUZLARIN GERİDE BIRAKTIĞI MUTLU İL

Türkiye'nin en mutlu insanları nerede yaşıyor? Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) 2004 yılından beri yapmakta olduğu yaşam memnuniyeti araştırmasını 2013 yılında iller düzeyinde gerçekleştirmeye başlaması, bu sonuca yanıt vermesi kolaylaştırdı. TÜİK, o tarihten bu yana yaklaşık 125 bin hanede 200 bine yakın 15 yaş üstü bireyle yüz yüze yapılan görüşmeler aracılığıyla elde ettiği sonuçları her yıl periyodik olarak yayımlıyor; bu sonuçlarda iller hizmetlerden belediye hizmetlerine kadar bir dizi soru içeren memnuniyet anketleri de kullanılıyor. Bu araştırmaların ilkinde yaptığı bir sonuç yer aldı: Sinop yalnızca Türkiye'nin en mutlu ili olmada oranının çok üstünde bir skor (yüzde 77,7) elde etti ve sonraki yıllarda da bu konumunu devam ettirdi. Sinop'un yeşili ile maviyi birleştiren doğası, temiz havası ve büyük kentlerin stresinden uzak ve sakin kent yaşamı

Sinop, yaşam memnuniyeti açısından en yüksek skora ulaşan il olarak öne çıkıyor. Ekonomik açıdan güçlü olmayan Sinop, il dışına bolca göç veriyor olabilir, ancak göçten kalan Sinoplular sakin kent yaşamı ve doğal güzellikleri sayesinde, benzer ekonomik ve demografik yapıdaki diğerlere kıyasla yıllardır daha mutlu bir yaşam sürüyor.

Bu tablo, Sinop'un sıklıkla anlatılan mutluluk öyküsünün sorgulanmasına yol açıyor bir bakıma. Sinoplular tarafından kitleler hâlinde terk edilen il, sınırları aksine mutlu olmayabilir mi? Peki öyleyse resmi istatistikler yanlış olabilir mi? Hayır. O hâlde bu ikiliğin doğan şey ne? Şöyle düşünelim. Yaklaşık 40 bin nüfusa sahip Sinop il merkezinde bir ana, iki de yan caddesi vardır; bu caddeler üzerinde ise trafik işareti yoktur. Bu durum, küçük ve sakin bir kent hayatına işaret eden bir övünç kaynağı da olabilir, kentsel ekonomik aktivitelerin sınırlı olduğuna da işaret edebilir. Hayattan beklentinizin ne olduğuna göre değişebilecek bir şeydir bu. Eğer iş arayan genç bir Sinopluyuzsanız, bu kentte uzun süre barınamayacağınız ve gurbetin kâğıdında olduğunuz bir göstergesi olabilir. Oysa uzun yıllarını büyük kentlerde veya yabancı ülkelerde gurbette geçirdikten sonra belirli bir birikimle eve dönmüş bir Sinopluyuzsanız, aradığınız şeyin ta kendisi de olabilir ve basit yaşamın, mutluluğunuzun anlatan olduğunu gösterebilir.

Sinop'ta olup biten aslında tam da bu. Kentte geldiğinizde kıyı köşe arasanız da, kahvehaneleri tarasanız da işsiz ve bundan dolayı da mutsuz olan bir insan görmeniz düşük bir olasılık ne de olsa birçok genç Sinoplu,

Diğer illerde kıyaslandığında, Sinop'un nüfus piramidi baskın biçimde daha küçük bir orta yaş grubuna sahip. Ortalama yaşı 39,6 olduğu il aynı zamanda Türkiye'nin en yaşlı il.

değişimliğinde bu sonuç mantıklı gelebilir; ancak istatistiklere bakınca durum ilgi çekici bir hâl alıyor. Çünkü Sinop ilinin ayyet edici iki özelliği daha var: Türkiye'nin en yaşlı il ve daha da önemlisi -mutlu bir il den beklenmeyecek biçimde- ülkenin en çok göç veren illerinden biri olması.

Biz coğrafyacı bilim insanları, beşeri olayların bir kısmını doğa koşulları ile açıklarız. Örneğin yoğunluk ve seriyet farklılığı okyanus altı farkı ne kadar çoksa rüzgâr da o kadar şiddetlidir. Başınç farkı yoksa rüzgâr da olmaz ve bu tür durumlar için "yaprak bile kapamıyor" deriz. Benzer biçimde herhangi bir yerde ekonomik ve sosyal şartlar başka yerlerle karşılaştırıldığında çok iyi veya çok kötü ise, bu iki yer arasındaki dengesizlik insanları yeni arayışlara iter; bu da göçlere sebep olur. Anadaki farkın büyüklüğü yoğun ve kitlesel göçleri doğururken, fark azaldıkça göçler de azalır ve nihayet sona erer. Hatta şartlar tamamen değişirse göç tersine de dönebilir. Kısacası insanlar -anlamlı bir biçimde- işsizliğin olduğu yerden iş imkânının olduğu yere; eğitim, sağlık, güvenlik gibi toplumsal hizmetlerin olmadığı yerden bunların olduğu yere doğru hareket etme eğilimindedir.

Sinop'a biraz daha yakından bakalım. Sinop, TÜİK verilerine göre nüfusa oranla Türkiye'nin en fazla göç veren illerinden biri. Madencilik ve sanayiye bağlı olarak önce Zonguldak ve Karabük'e uzanan iş göç hareketi, 1950'li yıllardan itibaren yoğun bir şekilde İstanbul'a, ardından 1960'li yıllarda da Batı Avrupa ülkelerine yöneldi. Bir olarak bireysel, bekâr ya da ailenin yeni evli yetişkin erkeklerinin gurbete çıkması ile başlayan süreç, zamanla geride kalanlara da beraberinde sürükledi ve nihayet göçün birbiriyle çöğülen etkisi ve aslında ailelerin de göçü ile kitlesel bir hâl aldı. İşçilik, geçim sıkıntısı ve ek gelir ihtiyacı bu göçlerin temel nedeni olarak ön plana çıkıyor. Yurt dışına göçler çeşitli engellemelere bağlı olarak 2000'li yılların başlarından itibaren duraklamaya da İstanbul ve Kocaeli ne doğru olan yurt içi göçler günümüzde de devam etmekte.

Nüfus istatistikleri de bu bulguları doğruluyor. Sinop'un 1955'te 266 bin olan il nüfusu 2016'da 204 bine kadar geriledi. Günümüzde Sinop'da yaşayanların sayısı, Sinop ilinde yaşayan nüfus miktarını geride bırakmış durumda: 2016 yılı verilerine göre Türkiye genelinde 627 bin Sinop doğumlu kişi yaşıyor, Sinop'ta yaşayan 205 bin kişilik toplam il nüfusu içinde Sinopluların sayısı 179 bin; yani bu sayının %28,6'sı. Hatta 173 bin kişi ile yalnızca İstanbul'da bile Sinop'takinden daha fazla Sinoplu bulunuyor.

TÜRKİYE'NİN EN MUTLU İLİ OLAN SİNOP, AYNI ZAMANDA TÜRKİYE'NİN EN ÇOK GÖÇ VEREN İLLERİNDEN BİRİ. PEKİ BU İKİLİĞİN NEDENİ NE?

Sinop'un en büyük özelliği, Türkiye'nin en yaşlı il olması. Sinop'un nüfus piramidi baskın biçimde daha küçük bir orta yaş grubuna sahip. Ortalama yaşı 39,6 olduğu il aynı zamanda Türkiye'nin en yaşlı il.

beğlentilerinin karşılanamayacağına hükmedip kenti terk ediyor. Böyle bir ortamda, istisnaları hariç tutarsak, sokaka girip anket yaptığınız kişiler ancak iş gücü sahibi, çoğunluğu küçük ticarethanelerde çalışan kişiler veya memurlar olabilir. İşlerine yürüme mesafesinde olan, trafik derdi olmayan, kendi yaşı ile kavranan, işsiz yakınlarını ve akrabalarını gurbete gönderdikleri için iş de aramayan bu kişilerin "Sinop'ta yaşamaktan memnunuz" diye sorgulunuzda olumlu bir yanıt almak pek de şaşırtıcı olmamalı. Sinop'un istatistiklere yansayan mutlu yüzü de bu bireylerden başkası değil.

Sinop'un öne çıkan diğer özelliği de yaşlı nüfus oranı. Aslında bu durum yukarıda anlatılanlarla büyük paralellik gösteriyor. Sinop'un, yine TÜİK verilerine göre Türkiye'nin en yaşlı il olması, gençlerin iş, daha iyi eğitim veya sağlık hizmetlerinden yararlanmak umidiyle ili terk etmesinden -ve geriye yalnızca büyük oranda yaşlı nüfusun kalmasından- bahşınmaz değil. Kentteki yaşlı nüfus büyük oranda, vakitleri gurbete çıkan ve emekli olup geri dönenler, bir şekilde Sinop'ta kalarlar ve gurbetkiler çocuklarının ve yakınlarının ekonomik desteği ile ayakta duranlardan oluşuyor. Bu durumda, Sinop'taki yaşlı nüfus oranı Türkiye ortalamasının üzerindeyken, genç nüfusunun da az olması başka bir açıdan yine Sinop'un istihdam imkânlarının ne kadar kısıtlı olduğunu ve bu yüzden gençlerin gurbete girmek zorunda kalmalarının bir kanıtı olarak görülebilir.

Burada üzücü olan, Sinop'un en mutlu il olarak istatistiklere domine etmesinin dönüp dolaşıp Sinop'a zarar verme olasılığı. Sinop'a yönelik bu pek de isabetli olmayan algı, Sinop'un önümü açacak ekonomik yatırımların önümü kısıyor ve Sinop'a göç verit durumdan kurtararak kentin mevcut nüfusuna tutma -ve gidenleri geri getirme- çabaları önünde bir engel teşkil ediyor olabilir. Öyle ya, ne de olsa Türkiye'nin en mutlu kentinde her şey güllük gülistanlıktır; Sinop'a yatırım ne hacet!

Ama yüresel istatistikleri asıp daha derine indikçe net bir sonuca ulaşılıyor: Sinop ilinin devletin resmi istatistiklerinde mutlu görünmesi olasılıkla sanal bir tuzaktan ibaret. Türkiye'nin ekonomik açıdan en kısıtlı imkânlarla sahip illerinden biri olan Sinop acil yatırımlara, bunun için de gerek alıyıp, gerekse üstyapı eksikliklerinin giderilmesine, teşvik ve istisna uygulamalarına ihtiyaç duyuyor. Aksi takdirde, illerin gelişmişlik sıralamasına bakıldığında, Sinop'un niçin 81 il içinde kendine ancak 63. sırada yer bulabildiğini birilerinin bize açıklamaları gerekir. Makul ve akla yakın bir yanıtın varsa söyleşinler ki bir de üzülmeyelim, "mutlu Sinoplulardan" biri olalım. □